

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Data posiedzenia: 28 lipca 2009 r.

Nr posiedzenia: 87

Posiedzeniu przewodniczył: senator Jerzy Chróścikowski – przewodniczący komisji.

- Porządek posiedzenia:**
1. Aktualna sytuacja i perspektywy rynku drobiu i jaj w Polsce.
 2. Realizacja „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach brojlerów gatunku kura (Gallus gallus) na 2009 r.” oraz „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach niosek gatunku kura (Gallus gallus) na 2009 r.”.
 3. Założenia programu zwalczania niektórych serotypów salmonelli w stadach brojlerów na lata 2009–2011.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Małgorzata Adameczak, Przemysław Błaszczak, Jerzy Chróścikowski, Lucjan Cichosz, Piotr Głowski, Henryk Górski, Kazimierz Jaworski, Sławomir Kowalski, Ireneusz Niewiarowski, Zdzisław Pupa, Grażyna Sztark, Grzegorz Wojciechowski,
 - zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - podsekretarz stanu Tadeusz Nalewajk,
 - zastępca dyrektora w Departamencie Rynków Rolnych Dariusz Goszczyński,
 - naczelnik Wydziału Rynków Mięsa, Jaj i Miodu w Departamencie Rynków Rolnych Halina Rutkowska,
 - zastępca dyrektora Departamentu Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii Maria Boratyn-Laudańska,
 - Główny Inspektorat Weterynarii:
 - główny lekarz weterynarii Janusz Związek,
 - Krajowa Izba Lekarsko-Weterynaryjna:
 - prezes Tadeusz Jakubowski,
 - członek rady Piotr Kwieciński,
 - wiceprezes rady Małopolskiej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej Waław Czaja,
 - Najwyższa Izba Kontroli:
 - doradca ekonomiczny w Departamencie Środowiska Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego Grzegorz Brzostek,
 - Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz:
 - dyrektor biura Barbara Ulatowska,
 - zastępca przewodniczącego Sekcji Producentów, Dystrybutorów i Przetwórców Jaj Rafał Ratajczak,
 - członek Sekcji Producentów, Dystrybutorów i Przetwórców Jaj Andrzej Gapa,
 - Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza:
 - prezes Rajmund Paczkowski,

- dyrektor generalny Leszek Kawski,
- Zrzeszenie Producentów i Hodowców Drobiu Północnego Mazowsza:
 - prezes Stanisław Nydziński,
- Warmińsko-Mazurskie Zrzeszenie Hodowców i Producentów Drobiu:
 - wiceprezes Teresa Rzezińska,
- Polski Związek Zrzeszeń Hodowców i Producentów Drobiu:
 - prezes Andrzej Danielak,
- Wojewódzki Związek Hodowców Drobiu w Lublinie:
 - sekretarz Jolanta Rola,
 - pan Marek Malarczyk,
- Zrzeszenie Hodowców i Producentów w Brzezinach:
 - prezes Krystyna Jędrzejka,
- Krajowa Rada Izb Rolniczych:
 - starszy specjalista Krzysztof Przedpełski.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Informację przedstawił podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Tadeusz Nalewajk. Od wielu lat na polskim rynku dynamicznie rośnie znaczenie produkcji mięsa drobiowego. W latach 1995–2005 jego produkcja wzrosła ponad czterokrotnie, osiągając w 2005 r. poziom około 1016 tys. ton. Ten trend wzrostowy został utrzymany; w latach 2006 i 2007 produkcja wyniosła odpowiednio 1037 tys. ton i 1115 tys. ton. W 2007 r. w stosunku do 2006 r. przyrost produkcji wyniósł 7,5%. Obniżenie tempa wzrostu produkcji mięsa drobiowego w porównaniu z 2007 r., nastąpiło w 2008 r. Przyrost wyniósł wtedy 4,5%, a produkcja ukształtowała się na poziomie 1165 tys. ton. Ta sytuacja spowodowana była pogorszeniem się opłacalności eksportu w drugiej połowie roku, co negatywnie wpłynęło na perspektywy produkcyjne. Według danych GUS, zestawianych przez IERiGŻ, przemysłowa produkcja mięsa drobiowego (w zakładach drobiarskich zatrudniających powyżej 50 pracowników) w okresie od stycznia do maja 2009 r. wyniosła 475,1 tys. ton, a więc spadła o 5% w stosunku do analogicznego okresu 2008 r. Produkcja żywca drobiowego w Polsce ma charakter przemysłowy i jest skoncentrowana w niewielkiej liczbie wyspecjalizowanych jednostek. W strukturze produkcji fermowej dominuje produkcja kurcząt brojlerów. W 2008 r. wyniosła ona 1130 tys. ton, co stanowiło 68% ogólnej produkcji żywca drobiowego. Udział produkcji indyków wynosił około 20,5%. Wskaźnik samowystarczalności produkcji mięsa drobiowego wyniósł w 2008 r. 124%. Udział eksportu wyniósł 24%, zaś importu nieco ponad 7%. Do spożycia w kraju pozostało 953 tys. ton, z tego według danych GUS aż 827 tys. ton, czyli około 87%, trafiło do konsumentów poprzez sieci handlowe, 76 tys. znalazło się w sprzedaży targowiskowej, zaś w ramach samozaopatrzenia wyprodukowano 50 tys. ton mięsa drobiowego. Pogarszająca się sytuacja gospodarstw domowych oraz relatywnie wysoki poziom cen żywności spowodowały, że nie nastąpił, jak to zwykle bywało w okresie spadkowej fazy cyklu świńskiego i niskiej podaży wieprzowiny, znaczący wzrost bilansowego spożycia produktów drobiowych. Według danych GUS w 2008 r. zużycie mięsa drobiowego w Polsce wzrosło zaledwie o 0,3%.

W trakcie dyskusji przedstawiciele związków i organizacji drobiarskich zwrócili się z wnioskiem o pilne podjęcie działań w sprawie weryfikacji przepisów dyrektywy Rady 1999/74/WE z 19 lipca 1999 r., ustanawiającej minimalne normy ochrony kur niosek. Wniosek dotyczy przesunięcia przynajmniej do końca 2016 r. terminu wprowadzenia zakazu użytkowania konwencjonalnych klatek. Uzasadniając wniosek, wskazywano, że sytuacja producentów w Polsce nie daje możliwości sfinansowania wymiany klatek do 2011 r. Polska jako nowy kraj członkowski ma jeszcze dodatkowe problemy wynikające z krótszego okresu przygotowawczego do wdrożenia tej dyrektywy. Producenci zainwestowali w zakup klatek kilkanaście lat wcześniej i kredyty zaciągnięte na ten cel muszą spłacić do 2018 r. Stanowisko Komisji Europejskiej nie uwzględnia ekonomicznych argumentów sektora jaj i nie dostrzega trudności w dostosowaniu się rolników do wymagań tej dyrektywy. Niezależne badania przeprowadzone przez wiodące instytuty europejskie, np. Instytut Badań Ekonomii Rolniczej w Hadze, potwierdzają rzeczywistą sytuację w sektorze jaj – nadal 78% pogłowia kur niosek w całej Unii Europejskiej jest utrzymywane w klatkach, z czego klatki wzbogacone stanowią zaledwie 5–7%. Badania te wskazują na poważne zagrożenie utratą

konkurencyjności przez europejski sektor jaj, w szczególności przez segment przetwórstwa jaj, który ma około 35% udziału w zagospodarowaniu jaj produkowanych we Wspólnocie. Analizy te potwierdzają również realny brak możliwości dostosowania się ferm w obecnie obowiązującym terminie wyznaczonym w dyrektywie. Dotyczy to nie tylko Polski, ale także większości krajów członkowskich. Przedstawiciele producentów zaapelowali do polskich członków Copa-Cogeca o wystąpienie do tej rolniczej organizacji z wnioskiem o przesunięcie terminu przesunięcia wymiany klatek.

Główny lekarz weterynarii Janusz Związek, odpowiadając na pytania, stwierdził, że wymiana klatek jest kosztowna, ale niestety niezbędna. Około 200 producentów posiada nadal klatki, które należało wymienić w 2004 r.

Przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi senator Jerzy Chróścikowski stwierdził, że wspólne działania powinni podjąć minister rolnictwa i związki zawodowe, tak by skutecznie wesprzeć polskich producentów.

Ad. 2, 3 Informację przedstawił główny lekarz weterynarii Janusz Związek. Salmonelozy należą do najbardziej rozpowszechnionych chorób na świecie. Obecnie wyróżnia się 2498 serowarów, wśród nich wiele serowarów będących czynnikiem etiologicznym zakażeń i zatruc pokarmowych u ludzi. Ze względów epizootycznych i epidemiologicznych salmonelozy drobiu należą do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi rejestracji. Objęcie obowiązkiem zwalczania salmoneloz następuje w ramach krajowych programów zwalczania, w myśl zasady: *sanitas animalium, pro salute homini*. Powszechność występowania pałeczek salmonelli w środowisku naturalnym przyczynia się do wzrostu znaczenia tych drobnoustrojów jako czynnika toksykoinfekcji pokarmowych. Badania naukowe wykazały, że występowanie pałeczek salmonelli u ludzi ma ścisły związek z zakażeniem kurcząt rzeźnych oraz kur niosek pałeczkami salmonelli. W dalszej części swojej wypowiedzi główny lekarz weterynarii omówił wyniki realizacji programów zawartych w punkcie drugim posiedzenia oraz krótko omówił program zawarty w punkcie trzecim.

W trakcie dyskusji przedstawiciele związków i organizacji drobiarskich oraz producenci i hodowcy drobiu wskazywali na to, że wszystkie krajowe programy zwalczania salmonelli w stadach drobiu, w tym także najnowszy program dla stad brojlerów, uruchamiane były z blisko półrocznym opóźnieniem w stosunku do terminów wyznaczonych w przepisach unijnych. Wyznaczone w tych przepisach trzyletnie okresy na osiągnięcie ostatecznego celu wspólnotowego oznaczają w praktyce realizowania tych programów, że każde skrócenie tego okresu działa na niekorzyść sektora. To, że brakuje również, sporządzonych w odpowiednich terminach, szczegółowych założeń do realizacji poszczególnych rocznych programów, ma negatywny wpływ na efektywność tych programów. Taka sytuacja prawna może być błędnie potraktowana przez zainteresowane podmioty jako stan zawieszenia programu i powodować okresową demobilizację sektora. Skuteczność zwalczania salmonelli uwarunkowana jest nie tylko stałym monitoringiem ferm. Do pełnej realizacji programów niezbędne jest zapewnienie odpowiednich czytelnych warunków prawnych. Ich brak może niweczyć wcześniejsze efekty, pogarszać dyscyplinę realizacji programu oraz obniżać z tych powodów jakość działań wszystkich stron uczestniczących w programie. Dopiero 24 lipca 2009 r. wojewódzcy lekarze weterynarii otrzymali niezbędne zalecenia dotyczące wprowadzenia „Procedury postępowania na fermie i w rzeźni w wypadku drobiu, u którego stwierdzono obecność pałeczek *Salmonella* w ramach badań właścicielskich”. Procedura dotyczy programu dla stad brojlerów kurzych, który wszedł w życie 9 czerwca 2009 r. Procedura ta została opracowana w wyniku interwencji producentów żywca, którym rzeźnie odmawiały zakupu takiego żywca lub proponowały ceny skupu nieadekwatne do wartości surowca, uzasadniając to tym, że tuszki tych kurcząt nie mogą być wprowadzane do obrotu. Przykład ten potwierdza niewystarczające przygotowanie procedur niezbędnych do realizacji programów, zwłaszcza brak odpowiedniej interpretacji przepisów w pierwszych okresach po ich uruchomieniu.

Odpowiadając na pytania, główny lekarz weterynarii Janusz Związek stwierdził, że realizacja programów jest niezbędna, a jeżeli występują nieprawidłowości, to bardzo prosi o wskazywanie tych regionów. Programy te są częścią wprowadzonych w całej Unii Europejskiej regulacji prawnych mających na celu bezpieczeństwo zdrowotne żywności pochodzenia zwierzęcego. Przypomniał, że od 1 stycznia 2011 r. świeże mięso drobiowe pozyskane z drobiu (kury, indyki) nie może być wprowadzone do obrotu w celu spożycia przez ludzi, jeśli nie zostanie spełnione kryterium „brak pałeczek *Salmonella* w 25 g”. Oznacza to, że mięso niespełniające tych kryteriów nie będzie mogło być wprowadzone ani na rynek krajowy, ani na rynek wspólnotowy.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.

Sporządzono w Biurze Prac Senackich.